

(*Carlinada* II, p. 31); fora de les llengües ibero-romàniques a penes ha deixat rastre romànic, fora del gascò pirinenc: bearn. *hart* «repu, rassasié, soül» (Palay), Ausat *fari* «rassasié» (Rohlfs, *Le Gc.*, § 179); però alt-arag. *farto*: Bielsa «soy *farto*», i més sovint *fartet*: «els crapitos se fartan bien *fartéθ*», «la botella quan va ta'l monte ye *farteta*» (1965).

D'on el verb derivat *fartar* [princ. S. xv, StVicentíF, Ausiàs, JRoig], «*fartarse* de beure: explore sitim», OPou, *TbPu.*, 188; després *afartar* [DTo. 1647: «*af-* satio, saturo, expleo, ingurgitare se cibo, explore cibo et potu»].³ *Fartallada* tort. Vergés Paulí (*Espurnes*, 38) o *fartellada*: «una excusa per a fer una ~ i agafar legalment mitja mona», Bladé D. (*Benissanet*, 151). *Fartaner* 'el qui se sol atipar massa', en lloc del qual diuen *fartó* en val. (Renat, «El Camí», 14-iv-1934) i Benasc *fartué* («tragón: Luiset ye el més *fartué* del llugà»), Ferraz (p. 60), *fartús* que AlcM recull a Palafrugell, i Carles Salvador donava com a ex. de polisíl·lab val. accentuat (*Ortogr. Val.*, 10). *Fartera* 'fartanera': «lo que solen dependre 'ls xics més pronte que la Jesús y les Beceroles: la *fartera*», MGadea (*T. del Xè* I, 358).

CPY.: *Afartapobles* o *afartapobres*: fins a l'extrem N. rossellonès com a nom d'un bolet: *fartapóbblo* o bolets de *f-* a Estagell (1960): la forma primitiva fou *-pobres* (en part dissimilada en *-bles*), cf. el cast. *harta-bellacos*. *Fartet* és el nom d'un peixet de l'Albufera o de les sèquies, i avui a penes en queden, perquè se'ls han menjat les gambússies (no els troben a faltar perquè no servien com a esquer), Palmar (1962). *Fartable*. *Fartament*. *Fartana*. *Fartaneria*. *Fartàs*. *Fartea*. *Fartegàs*. *Fartenaga*. *Fartilència*. *Fartís*. *Fartum*. *Fartura*. *Fartut*. *Afartalència*; *afartegada*; *afartoni*. *Malfart*. *Refart*; *refartar*: «¿con, doncs, te penses que N. S. Déu aça per acceptable lo dejuni d'aquell qui's *farta* e-s *refarta* a romp-centura?», Eiximenis (*Dones*, 323. 19); *refartís*.

Infart [1905, Bulbena], pres del ll. *infartus* participi d'*infarcire* 'reblir, emborrrar'; *infartar*.

¹ Pau-Fenollar recomanen (fi S. xv), que s'eviti de dir *faciment* per *farsiment* (*Regles*, 261). — ² No és coneguda una forma col·loquial acastellanada *farsante*, almenys fora de Mallorca, i per tant aqueix barbarisme ocasional no val com a indicatiu de res (contra el que suposa AlcM). — ³ Derivat postverbal ross. +*afart*, un ~ 'un tip': «amb un *afart* de cops de pals» (Saisset, *Catal. d. R.*, 196).

Farda 'embalum de brossa o menudalla', V. *farcell* ⁵⁰ *Farda* 'cert tribut', V. *alfarda*

FARDA, 'esquirol', val., de la mateixa etimologia que el cast. ant. *harda*, avui *ardilla*, mot comú amb el bereber, l'hispanoàrab i el basc, d'origen no llatí. □ ⁵⁵ 1.ª doc.: *farda* i *arda*, 1920-25; *sardeta*, c. l'a. 1800; en castellà *harda*, S. XIII; hisp-àr. *goraira*, dim. de **garra*, 1505.

Vaig estudiar detingudament la qüestió i detallar les dades de totes les llengües, incloent-n'hi de catala-

nes, en els estudis del DCEC (ARDILLA) i d'*Entre DL* III, 100-101, als quals remeto. Més tard he recollit el mot en ús espontani, en el país mateix: *fárda* o pl. *fárdes* a Vilafranca del Maestrat, Vistabella, Xodos i Lluçena (1961): precisaren a Culla i en algun altre d'aquests pobles, en donar-los la descripció d'un esquirol, «n'hi ha alguna per ací, i en diuen *fárdes*»; la dada de GaGirona es refereix a Benassal. Però a la Tinença i comarca morellana, i fins en algun punt del Maestrat, vaig sentir que en deien *esquirols*, i més al Sud, a Artana, Tales, Nules, Eslida i Alfara d'Algímia en deien *ardilles*; més al Sud ja no vaig poder constatar l'ús viu del mot ni de les seves variants enlloc; tanmateix en els afores Oest de Lliria (on també diuen *ardíles*), a la part més emboscada del terme, uns 12 km. a l'O. de la ciutat, hi ha el *Mas de la Fardeta*, que és dels antics, i per allà baixa la *Rambra de la Fardeta*; el lliurià Escrig (1851) registra, però, *sarda*, quasi com el *sardeta* de Sanelo. Cf. observacions en ²⁰ *fardatxo* (LLANGARDAIX), *farñaca*, *catxap*.

Fardaix, V. *llangardaix* *Fardam*, *far্দamenta*, *far্দarada*, V. *farda* (FARCELL) *Fardasca*, *fardatxo*, V. *llangardaix* *Fardassa*, *fardatge*, *fardatgim*, V. *farda* (FARCELL) *Fardatx*, *fardatxat*, V. *fardatxo* (LLANGARDAIX) *Fardeja*, *fardejear*, *fardell*, *fardet*, V. *farcell* *Farditxa*, V. *fardatxo* (LLANGARDAIX) *Fardo*, *fardoll*, V. *farcell* *Fardonat*, sembla derivat d'*alfardó* (ALFARDA) *Fardot*, V. *farcell* *Fareig* deu ser error de lectura o malentès *Farell*, V. *far* *Farelló* (amb definició errònia d'Amades-Roig, no rectificada en el DFa.), V. *faròlla* *Farendures*, V. *farandola* (i cf. *jalornia*) *Farfall*, *farfalla* 'farfallós' (un *farfalla* 'papallona' no ha existit mai en cat.), *farfallejar*, ³⁵ *farfallons*, *farfallós*, V. *forfollar*

FARFANT, mot comarcal i insular, sovint alterat en *parfant* 'home enganyador, brètol o groller', abans també 'jactanciós, fanfàrria', pres de l'oc. *forfant* 'brètol', participi actiu de *forjar* (o *forjaire*) 'cometre un crim', derivat de *far* 'fer' amb el prefix pejoratiu *for-*, també cast. *farfante* i *forfante*: en cat. i cast. va sofrir la influència del significat i la forma de FANFARRIA i cast. *fanfarrón*. □ 1.ª doc.: 1695, Lacav.; *farfant/parfant/parfando* men. i mall., 1914-6.

Etimologia que quedà perfectament i indiscutiblement demostrada en el DCEC (FARFANTE). A part de les notes del BDLC IX, 120; XIII, 108 per Camps i Merc. (BDLC VIII, 238) sabem que a Migjorn Gran de Menorca s'usa *farfant* amb el mateix valor que el mall. *farfant*; i el mateix ens diu Ferrer i Ginart (*Rond. Men.*, p. XXI); altres vegades Alcover usa la variant mall. afectiva *parfando* (*pe-*), i el verb derivat, amb sentit de 'mandrejar, perdre el temps': «no vos cregueu que *perfanDETjàs* gota --- figurau-vos que se'n va anar de poble en poble ---» (BDLC VII, 191). Rebutgem l'etimologia aràbiga proposada per Asín, no sols perquè és inexacte el significat de 'alegre, festiu' que atribueix al mot *farhân* (molt més 'content, satisfet de' = «content, aise, bien aise ---», Beaussier), sinó